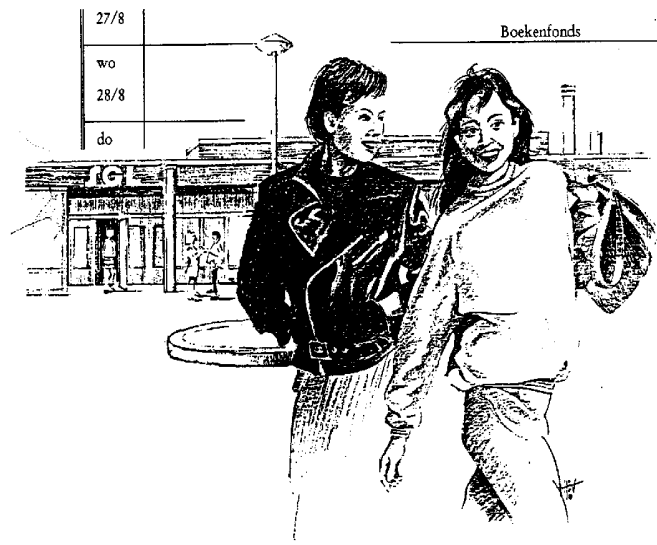

EXAMENREGLEMENT

SCHOLENGEMEENSCHAP LELYSTAD

HAVO

Schooljaar 2018-2019

Stichting Voortgezet Onderwijs Lelystad

De medezeggenschapsraad heeft in haar vergadering van 12 juli 2018 ingestemd met dit examenreglement. Aanpassingen die nadien nog gedaan zijn komen voort uit de September mededeling van 20/9/2018.

Voorwoord

Het examenreglement is een -op grond van het Eindexamenbesluit- wettelijk document waarin ten minste is opgenomen:

- regels met betrekking tot het schoolexamen en het eindexamen;
- regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen;
- de voorwaarden en mogelijkheden van herkansen van het schoolexamen;
- de voorwaarden en mogelijkheden van inhalen van het schoolexamen;
- de regels en maatregelen rondom onregelmatigheden (artikel 5).

De (Gemeenschappelijke) Medezeggenschapsraad heeft instemmingbevoegdheid met betrekking tot vaststelling of wijziging van het examenreglement.

Het examenreglement wordt samen met het PTA voor 1 oktober van het schooljaar aan de kandidaten ter beschikking gesteld en aan de Inspectie toegezonden.

Het PTA is bedoeld om leerlingen, ouders, docenten en Inspectie te informeren over de inhoud en het afnemen van het schoolexamen.

In het PTA worden de regels op vakniveau vastgelegd: welke toetsstof, soorten toetsen, wijze van toetsen, tijdvakken, hoeveelheid en wijze van herkansing, de wijze van samenstelling van het cijfer voor het schoolexamen (weging van de cijfers).

Inhoudsopgave Examenreglement havo 2018-2019

1. Algemeen	3
2. Absentie bij onderdelen van het eindexamen en voortgangstoetsen	6
3. Onregelmatigheden en sancties	7
4. Eindexamen algemeen.....	9
Afwijkende wijze van examineren	9
5. Schoolexamen (SE)	10
6. Centraal examen (CE)	12
7. Beoordeling en cijferbepaling.....	13
8. Rapportage en examendossier	14
9. Herkansingen SE en CE.....	15
10. Vaststelling van de uitslag	15
11. Diploma en cijferlijst	16
12. Afwijking wijze van examineren	16
13. Aangepaste rekentoets	17
14. Overige bepalingen	18
Bijlage:	
1. Overgangsregeling havo	
2. Overstapregeling vwo naar havo of van havo naar vwo	
3. Geslaagd voor havo en dan naar vwo – combinatiecijfer	
4. Aangescherpte exameneisen	

N.B. Dit examenreglement wordt gepubliceerd via de website van de SGL en de SVOL.

Het examen, zoals voorgeschreven in de "Wet op het Voortgezet Onderwijs" (W.V.O.) en omschreven in het "Eindexamenbesluit VO" (zie [Examenblad](#)) en "[Inrichtingsbesluit W.V.O.](#)" zal op Stichting Voortgezet Onderwijs Lelystad, aan de Scholengemeenschap Lelystad plaatsvinden met inachtneming van de volgende bepalingen.

1. Algemeen

1.1 Begripsbepalingen

Bevoegd gezag: het bestuur van de Stichting Voortgezet Onderwijs Lelystad.

Centraal Examen (CE): landelijk examen dat in het laatste leerjaar door de kandidaten wordt afgelegd. Niet voor alle vakken is een CE. De Rijksoverheid (CvTE) zorgt voor het rooster, de opgaven en de normen. Het wordt afgenomen conform de artikelen 36 t/m 45 van het Eindexamenbesluit VO (hierna te noemen: Eindexamenbesluit).

College voor Toetsen en Examens (CvTE): is verantwoordelijk voor de centrale examens. *Cito* ontwikkelt opgaven. CvTE stelt het examen vast. *DUO* regelt de administratie rondom het examen.

Combinatiecijfer: een eindexamencijfer bestaande uit het gemiddelde van de cijfers van het profielwerkstuk, maatschappijleer en literatuur. M.i.v. 2019 maakt ook CKV deel uit van het combinatiecijfer.

Commissie van Beroep: beroepscommissie bij onregelmatigheden en/of onrechtmatigheden (zie 3.4).

Digitaal (Centraal) Examen: een (centraal) examen dat op de computer wordt gemaakt.

Eindexamen: het Schoolexamen en het Centraal Examen samen van de voor het desbetreffende eindexamen voorgeschreven vakken. Als een vak geen centraal examen kent, bestaat het eindexamen alleen uit het schoolexamen.

Eindexamenbesluit: het bij wet geregelde besluit over de inrichting en organisatie van de examens en regelgeving.

Examencommissie: de afdelingsleider van de betreffende afdeling en de examensecretaris.

Examendossier: de verzamelde resultaten van het schoolexamen.

Examensecretariaat: examensecretaris en administratieve ondersteuning.

Examensecretaris: een door het bevoegd gezag gemandateerde medewerker, die belast is met de organisatie en coördinatie van het eindexamen.

Examinator: degene die belast is met het afnemen van het examen of een onderdeel daarvan.

Gecommitteerde: tweede corrector, een docent van een andere school (bij CE) die als tweede corrector optreedt.

Handelingsdeel: handeling(en), die een kandidaat "naar behoren" afgerond moet hebben.

HAVO.: hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Herkansen: het opnieuw deelnemen aan een onderdeel van het centraal examen of het schoolexamen.

Inhalen: indien door een -door de schoolleiding te beoordelen- *geldige* reden niet deel genomen kan worden aan een toets van het schoolexamen, dient deze op een vastgesteld tijdstip te worden ingehaald.

Inspecteur: de inspecteur van het voortgezet onderwijs, belast met het toezicht op de school.

Kandidaat: een ieder die door het bevoegd gezag wordt toegelaten tot het examen.

Profiel: Geheel van vakken die samen een examen vormen: Cultuur en Maatschappij, Economie en Maatschappij, Natuur en Gezondheid en Natuur en Techniek.

Profieldeel: Het deel van examenvakken dat bepaalt in welk profiel een kandidaat het eindexamen aflegt.

Profielwerkstuk: het in artikel 4, lid 4 van het Eindexamenbesluit bedoelde profielwerkstuk.

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA): beschrijving van alle onderdelen van het SE-programma. De vakgroep stelt het PTA elk jaar vast. De vakgroep is ook verantwoordelijk voor de opgaven en de normering.

Rekentoets: De eindexamens omvatten een **verplichte** rekentoets. Voor Vmbo wordt referentieniveau 2F in acht genomen. Voor Havo en Vwo referentieniveau 3F. Onder strikte voorwaarden kan een aangepaste rekentoets worden aangeboden voor leerlingen met een ernstig rekenprobleem.

Schoolexamen (SE): deel van het eindexamen vastgelegd in een examendossier en beschreven in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Het schoolexamen bestaat uit a) grotere of kleinere toetsen over de examenstof, b) het profielwerkstuk en mogelijk: c) praktische toetsen. Het SE wordt afgesloten ten minste één week voor de aanvang van het CE.

Schoolexamentoetsen (SE) vormen een onderdeel van het PTA. De resultaten tellen mee voor het rapport én voor het Schoolexamen.

Schoolleiding: door het bevoegd gezag gemandateerde leidinggevende(n) in (een afdeling van) de school.

Tijdvakken: Het CE kent een eerste, een tweede en een derde tijdvak. Het eerste tijdvak en tweede tijdvak worden op school afgenomen in het laatste leerjaar. Een aantal zgn. aangewezen vakken kan buiten de school worden afgenomen. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar (meestal in augustus) buiten de school afgenomen door het CvTE. Dit geldt niet voor digitale centrale examens.

Toets: een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en/of opdrachten of een praktische toets (zie aanduidingen in PTA).

Vakken: vakken, deelvakken en andere programmaonderdelen.

VAVO.: voortgezet algemeen volwassenenonderwijs als bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onderdeel a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Wordt op een ROC gegeven.

Voortgangstoetsen (VT): vormen een onderdeel van het PTA en geven een beeld van de stand van zaken op een bepaald moment voor een bepaald vak. De resultaten tellen alleen mee voor het rapport.

WVO: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

1.2 Algemene bepalingen

- 1.2.1 Het eindexamen havo omvat de volgende vakken met een minimale totale studielast van 3200 uren in klas 4 en 5:
- a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 26c, eerste lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O., daaronder tevens begrepen een profielwerkstuk en de rekentoets.
 - d. de vakken van het profieldeel van één van de profielen, genoemd in artikel 26c, tweede tot en met vijfde lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O.; en voor zover nodig aanvullend:
 - e. tenminste één vak met een normatieve studielast van tenminste 320 uren van de profielkeuzevakken en/of het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 26c, zesde lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O., met dien verstande dat de door het bevoegd gezag vast te stellen vakken onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voor zover de Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend.
- Voor de slaag- en zakregeling havo tellen 7 vakken mee: Nederlands, Engels, vier profielvakken, één vak in het vrije deel en het combinatiecijfer.
- 1.2.2 Het Centraal Eindexamen is geregeld in het "[Eindexamenbesluit VO](#)".
- 1.2.3 Het examenreglement wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag: de Stichting Voortgezet Onderwijs Lelystad.
- 1.2.4. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van een school en de leerlingen van een afdeling voor havo in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een examen af te leggen in die vakken waartoe het bevoegd gezag de kandidaten de gelegenheid heeft gegeven onderwijs te ontvangen. (Artikel 29.1 uit de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). Zonder eindcijfer voor het schoolexamen kan een kandidaat echter niet slagen (zie 5.8).
- 1.2.5 Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.
- 1.2.6 De schoolleiding wijst een van de personeelsleden van de school aan tot secretaris van het examen.
- 1.2.7 De schoolleiding en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
- 1.2.8 Het schoolexamen begint in het vierde leerjaar. De toetsen welke gelden voor het Schoolexamen zijn in het PTA aangegeven met SE.
- 1.2.9 Iedere kandidaat krijgt voor 1 oktober de beschikking over een PTA en een exemplaar van het Examenreglement. Deze zijn in te zien op de website van de school.
- 1.2.10 Een ieder die betrokken is bij het eindexamen en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs kan vermoeden, is verplicht tot geheimhouding daarvan, tenzij wettelijk anders is bepaald.
- 1.2.11 Daar waar een mannelijke aanspreekvorm staat, dient ook de vrouwelijke aanspreekvorm gelezen te worden. Daar waar ouder staat, kan dit ook gelezen worden als wettelijk vertegenwoordiger, zoals verzorger of voogd.

2. Absentie bij onderdelen van het eindexamen en bij voortgangstoetsen

- 2.1 De kandidaat is verplicht alle voor hem vastgestelde onderdelen van het eindexamen af te leggen.
- 2.2 Indien een kandidaat tijdens een SE-week door ziekte of overmacht niet in staat is aan een VT, SE-onderdeel of examenzitting deel te nemen, moet hij dit *iedere dag* vóór 08.00 uur hebben gemeld aan het examensecretariaat, via de receptie van de school.
- 2.3 Indien een kandidaat tijdens een SE-week gedurende de dag ziek wordt en daardoor niet in staat is deel te nemen aan een VT, SE-onderdeel of examenzitting, moet hij zich afmelden bij de schoolleiding of het examensecretariaat.
- 2.4 Als een kandidaat door ziekte of anderszins een SE-onderdeel of examenzitting heeft verzuimd, dient hij –direct als weer op school komt- een schriftelijke verklaring met de reden van het verzuim (bij minderjarigheid getekend door een ouder, verzorger of voogd) in te leveren bij de absentieregistratie.
- 2.5 De bewijslast voor de terechte reden van de absentie bij een onderdeel van het SE berust te allen tijde bij de kandidaat.
- 2.6 Beroep op ziekte ná het afleggen van een SE-onderdeel is uitgesloten.
- 2.7 Verlof wordt niet verleend indien er een VT, SE-onderdeel of examenzitting in de verlofperiode valt. Verlof op andere momenten (voor bijv. open dagen, keuringen e.d.) moet te voren, schriftelijk bij de schoolleiding worden aangevraagd.
- 2.8 Een kandidaat die zich **niet** voor het begin van de VT, SE onderdeel of examenzitting heeft afgemeld en/of niet de in art. 2.4. genoemde verklaring heeft ingeleverd, wordt geacht onreglementair afwezig te zijn geweest.
- 2.9 Indien een kandidaat onreglementair afwezig is bij een VT, SE onderdeel of examenzitting of onwettig lessen verzuimt, kan de schoolleiding hem van (verdere) deelname aan VT, SE onderdeel en/of CE uitsluiten, zie ook de artikelen 3.1 t/m 3.4.
- 2.10 Slechts in zeer bijzondere gevallen, ter beoordeling van de schoolleiding, kan uitstel van een VT of SE-onderdeel worden verleend. Indien de toets voor een vak niet is afgerond voor de aanvang van het CE, kan in dat vak geen centraal examen worden gedaan of kan het in niet-eindexamenjaren bevordering naar een hoger leerjaar blokkeren.
- 2.11 Inhalen toets Schoolexamen.
a. Een SE-toets kan worden ingehaald op een vastgesteld tijdstip indien aan de artikelen 2.2, 2.3 en 2.4 is voldaan en na toestemming van de schoolleiding. Opgave geschiedt bij het examensecretariaat. Zie artikel 9.
b. Bij verhindering door langdurige ziekte en/of door een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid kan de kandidaat, de schoolleiding schriftelijk – met redenen omkleed- verzoeken voor hem extra gelegenheid te scheppen de toets of praktische opdracht te maken. De schoolleiding beslist vervolgens of het verzoek ingewilligd wordt.
- 2.12 **Verhindering Centraal examen.** Eindexamenbesluit, artikel 45 is bepalend. Het “Eindexamenbesluit VO Artikel 43, lid 1 Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen en het “Eindexamenbesluit VO Artikel 45 Verhindering centraal examen” van de VO-raad vormt hierbij de richtlijn.

- a. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de schoolleiding, is verhinderd bij één of meer toetsen van het CE in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het CE ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien. Wanneer het een aangewezen vak betreft moet deze worden voltooid ten overstaan van de staatsexamencommissie.
- b. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is of wanneer hij het CE in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn CE te voltooien.
- c. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de schoolleiding aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie.
- d. Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatsexamencommissie het resultaat mee aan de schoolleiding.
- e. Voor het inhalen van *digitale (centrale) examens* geldt dat de schoolleiding bepaalt wanneer (een andere versie van) een digitaal examen kan worden ingehaald.
- f. Indien een kandidaat voldoet aan de voorwaarden voor inhalen van een examen, geeft hij zich op de aangegeven tijd op bij het examensecretariaat.
- g. Bij verhindering zonder geldige reden geldt artikel 3.

- 2.13 Ziek of onpasselijk worden tijdens een (school)examen. Het “Protocol ziek of onpasselijk worden 2018” van de VO-raad vormt hierbij een richtlijn.

Het uitgangspunt is: Eenmaal gemaakt is gemaakt. Kandidaten dienen zich bewust te zijn dat een melding achteraf dat zij zich toch niet helemaal fit voelden tijdens het maken van het examen, geen reden vormt om het gemaakte werk ongeldig te verklaren.

Als de kandidaat het examen niet kan afmaken, gaat de afdelingsleider tijdens de zitting na of de kandidaat het examen later op diezelfde dag kan voortzetten.

Bij een *centraal examen* overlegt de afdelingsleider hierover met de inspectie.

Indien de kandidaat het *centraal examen* niet op dezelfde dag kan voortzetten, verzoekt de afdelingsleider de inspectie per omgaande om het tijdens de zitting gemaakte examenwerk ongeldig te verklaren. Wanneer de inspectie het werk ongeldig verklaart, wordt de kandidaat voor het betreffende examen verwezen naar het volgende tijdvak

3. Onregelmatigheden en sancties

- 3.1 Indien een kandidaat zich aan een VT, SE onderdeel of examenzitting onttrekt of zich ten aanzien van (enig deel van) het schoolexamen of centraal examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de schoolleiding maatregelen nemen volgens het Eindexamenbesluit, artikel 5.
Het “Protocol Fraude bij een centraal examen door een kandidaat 2018” van de VO-raad vormt hierbij een richtlijn.

- 3.2 Als onregelmatigheid wordt in ieder geval aangemerkt:

- (gelegenheid geven tot) afkijken of overleggen tijdens het (school)examen;
- doorgeven van relevante informatie betreffende het (school)examen voorafgaand, tijdens of na het (school)examen;
- plagiaat plegen;
- (delen van het) examenwerk niet inleveren en beweren het wel ingeleverd te hebben;
- het niet opvolgen van aanwijzingen van een surveillant en/of beoordelaar;
- het meenemen in de toetsruimte van een mobiele telefoon, smartwatch of een andere (digitale) informatiedrager;
- het gebruiken van een niet toegestaan hulpmiddel (bv. grafische rekenmachine);
- het meenemen van een hulpmiddel dat extra informatie bevat (niet “schoon” is);
- storend gedrag voorafgaand, tijdens of na het (school)examen;
- bij bespreking van schoolexamenwerk antwoorden verbeteren.

Verder staat het ter beoordeling van de examencommissie om gedragingen, handelingen en

dergelijk aan te merken als onregelmatigheid in de zin van dit artikel.

- 3.3 De maatregelen bedoeld in art. 3.1, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
- het toekennen van het cijfer 1 (één) voor een geheel of een onderdeel van een VT of een SE; voor de rekentoets of voor het CE;
 - het ontzeggen van de deelname of verdere deelname aan één of meer VT's of onderdelen van het SE, de rekentoets of het CE;
 - het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van VT's, SE, de rekentoets of CE;
 - het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de schoolleiding aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het CE, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
 - Indien artikel 3.3.a. van kracht is, heeft de leerling geen recht om de betreffende VT- of SE-toets te herkansen (zie 9.1.1).
- 3.4 Voordat de examencommissie een beslissing ingevolge art. 3.1. en 3.3. neemt, hoort zij of namens haar de examensecretaris de kandidaat. De examensecretaris deelt de beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk, ook aan de ouders. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in artikel 3.4. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders/verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
- 3.5 Bezwaar- en beroepsprocedure
- 3.5.1 Indien een *kandidaat* meent dat er sprake is van een onregelmatigheid of onterechte beslissing kan de kandidaat binnen vijf schooldagen na het voorval schriftelijk bezwaar indienen bij de schoolleiding. De schoolleiding deelt binnen zeven schooldagen haar beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. Tegen de beslissing van de schoolleiding kan de kandidaat, binnen vijf schooldagen, in beroep gaan bij de rector.
- 3.5.2 De kandidaat kan tegen de beslissing van de rector in beroep gaan. Het beroep wordt binnen vijf schooldagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de Commissie van Beroep Eindexamen. De Commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De Commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in artikel 3.3. De Commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de rector en aan de inspectie.
- 3.5.3 De Commissie van Beroep Eindexamen is aangesteld door het bevoegd gezag. Het beroep moet schriftelijk worden gericht aan: Commissie van Beroep Eindexamen SVOL, Postbus 2310, 8203 AH, Lelystad (zie website: www.svol.nl >>praktische zaken). Van de Commissie van Beroep maken geen personen deel uit die werkzaam zijn aan de school waarvan de leerling het beroep heeft ingesteld. Het adres van de Landelijke klachtencommissie is: Onderwijsgeschillen, Postbus 85191, 3508 AD Utrecht.
- 3.5.4 De kandidaat kan in beroep gaan tegen de uitspraak van de Commissie van Beroep Eindexamen bij de Rechtbank Zwolle, sector bestuursrecht, Postbus 10067, 8000 GB te Zwolle. De termijn voor het indienen van het beroepsschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag

waarop het besluit van de Commissie van Beroep Eindexamen bekend is gemaakt. Wanneer de kandidaat meent dat er sprake is van een spoedeisend belang of van een dreigende onevenredige benadeling kan hij bij de genoemde rechtbank een verzoek tot schorsing of een verzoek tot een voorlopige voorziening indienen. Aan het starten van een procedure bij de rechtbank kunnen kosten verbonden zijn.

4. Eindexamen algemeen

- 4.1 Kandidaten mogen geen mobiele telefoon, 'smartwatch', 'Google-glass', geluids- en informatiedrager of andere apparatuur, papieren, tassen, petten en jassen e.d. meenemen in het examenlokaal c.q. toetslokaal, behoudens de toegestane hulpmiddelen. Meenemen, storting of hinder wordt beschouwd als een onregelmatigheid als bedoeld in artikel 3.1 en 3.2.
- 4.2 De CvTE publiceert ieder jaar een lijst van de hulpmiddelen voor de vakken waar deze zijn toegestaan, bijvoorbeeld de toegestane atlanten voor het vak aardrijkskunde en van de toegestane typen (grafische) rekenmachine.
 - a. De momenten waarop de school woordenboeken, binassen of tabellenboekjes beschikbaar stelt tijdens het SE of CE, zullen voorafgaande aan het moment aan de kandidaat worden doorgegeven. In alle andere gevallen dient de kandidaat zelf voor de toegestane hulpmiddelen zorg te dragen. Deze hulpmiddelen dienen 'schoon' te zijn, er mag niet in zijn geschreven of anderszins van extra informatie zijn voorzien. Het is aan de gebruiker hier zorg voor te dragen.
 - b. Rekenmachines - voor zover het gebruik is toegestaan - worden door de kandidaten zelf meegenomen. De rekenmachine moet aan de wettelijke eisen voldoen.
- 4.3. Voor de lijst met toegestane hulpmiddelen en het examenrooster 2018-2019, zie: www.examenblad.nl
- 4.4 Tijdens de SE-weken en het Centraal Examen mag de kandidaat niet zonder toestemming van een toezichthouder de examenruimte verlaten.
- 4.5 Tijdens de toets of examenzitting mogen geen mededelingen betreffende het toets of examenwerk worden gedaan. Behoudens officiële mededelingen.
- 4.6 Aan het einde van de toets of examenzitting wordt het werk opgehaald door of ingeleverd bij de toezichthouders. Zij controleren of de kandidaat al het werk heeft ingeleverd en pas na goedkeuring van de toezichthouder verlaat de kandidaat de ruimte. Het is niet toegestaan om –zonder nadrukkelijke toestemming- opgaven of kladpapier uit het lokaal mee te nemen. Overtreding hiervan wordt gezien als een onregelmatigheid als in artikel 3.1.
- 4.7 Het is de kandidaat niet toegestaan om na inlevering van het werk en na het verlaten van de toetsruimte alsnog te reclameren dat bepaalde opgaven nog gemaakt moeten worden.
- 4.8 Op het moment dat zich buiten de schuld van de kandidaat en de school tijdens een VT, SE of Centraal Examen een calamiteit voordoet, zal de schoolleiding in overleg met de Inspectie voor het Onderwijs besluiten wat te doen. Het belang van de kandidaat zal bij de beslissing worden meegewogen. Hierbij wordt gehandeld conform het protocol 'Noodscenario's' zoals dat door de examenorganisaties wordt voorgeschreven.

Afwijkende wijze van examineren (zie artikel 12)

Als er sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, of met een deskundigenverklaring aangetoonde andere handicap (zoals dyslexie, dyscalculie, beperking in het autistisch spectrum, ADHD, ADD of diabetes), of een (onder voorwaarden) onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal, kan de schoolleiding toestemming geven tot een afwijkende

wijze van examineren. Algemeen is een verlenging van het (school)examen met 30 minuten. Andere aanpassingen zijn afhankelijk van het advies van de deskundige en de mogelijkheden van de school. Zie: [Eindexamenbesluit, art.55](#) en de [brochure](#).
Het is zaak dit vóór 1 maart bij het examensecretariaat aanhangig te maken.

5. Schoolexamen (SE)

- 5.1 Het schoolexamen kan bestaan uit toetsen (schriftelijk en mondeling), praktische opdrachten, handelingsdeel en het profielwerkstuk.
- 5.2 Profielwerkstuk (PWS).
- Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
 - Het profielwerkstuk heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 320 uur of meer op het havo.
 - Voor de eisen t.a.v. het PWS wordt verwezen naar de handleiding 'Profielwerkstuk' dat apart wordt uitgedeeld.
 - Het profielwerkstuk wordt in tweevoud ingeleverd. Eén exemplaar blijft een jaar lang in het bezit van de school en wel bij het examensecretariaat. Zie ook artikel 12.5
 - Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer en maakt onderdeel uit van het 'combinatiecijfer'. Geen cijfer van het combinatiecijfer mag lager zijn dan een 4.
 - Leerlingen die voor hun examen afgewezen (gezakt) zijn, leggen hun profielwerkstuk ter beoordeling voor aan de examensecretaris. Deze laat door de PWS-beoordelaar, of bij afwezigheid door een deskundige docent, bepalen of het profielwerkstuk dient te worden aangevuld, of dat het in geheel of in gedeelten dient te worden overgemaakt.
- 5.3 Indien niet voldaan wordt aan de gestelde inlevertermijnen zoals door de examinerator dan wel het PTA wordt aangegeven, neemt de examencommissie passende maatregelen zoals vermeld in artikel 3.3.
- 5.4 In het PTA wordt per schoolsoort tenminste aangegeven:
- onderdelen van het schoolexamenprogramma die in de loop van het schooljaar worden getoetst en globaal die van de volgende jaren,
 - de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen,
 - de wijze waarop de toetsing geschiedt,
 - welke toetsing meetelt voor het schoolexamen,
 - de tijdvakken waarbinnen de toetsing plaatsvindt,
 - de weging van de betreffende toets of praktische opdracht,
 - of en welke onderdelen in aanmerking komen voor herkansing,
 - de tijdsduur,
 - of en hoe cijfers uit een voorgaand leerjaar meetellen voor het eindcijfer van het schoolexamen.
- 5.4.1 Indien door onvoorziene omstandigheden onderdelen uit het PTA niet kunnen worden afgenomen, of dienen te worden gewijzigd, besluit de schoolleiding van de school hoe te handelen. Hiervan worden de kandidaat en ouders via de website en de inspecteur van het voortgezet onderwijs schriftelijk op de hoogte gebracht.
- 5.5 Het schoolexamen
- Het schoolexamen staat niet onder toezicht van gecommitteerden.
 - Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen wordt afgesloten uiterlijk één week voor aanvang van het centraal examen.
 - Voor een vak, waarin geen centraal examen wordt afgelegd, bepaalt het bevoegd gezag het tijdstip waarop het schoolexamen wordt afgesloten.

- d. Het examensecretariaat verstrekt de kandidaten voor de verschillende toetsperiodes een rooster waarop de tijdstippen en plaatsen van de toetsen vermeld staan. Het is de verantwoordelijkheid van de kandidaat hier nota van te nemen en te zorgen dat hij op tijd aanwezig is.
- 5.6 Te laat komen
Een kandidaat die te laat komt bij een VT of SE onderdeel kan alleen nog meedoen zolang de omstandigheden dit toelaten. Bij centrale afname van de toets beslist het examensecretariaat hierin, in andere gevallen neemt de betreffende docent de beslissing. De kandidaat levert het werk in op het tijdstip dat voor alle kandidaten geldt.
- a. Bij mondelinge toetsen dient de kandidaat zich stipt op tijd te melden bij het examenlokaal, of, indien van toepassing, bij het lokaal waar hij zich dient voor te bereiden op de mondelinge toets.
b. Bij kijk- en luistertoetsen dient de kandidaat zich ruim op tijd te melden bij het examenlokaal. Bij te laat komen kan pas na een afgerond onderdeel van de toets toegang worden verstrekt voor het overblijvende deel. De toets wordt als geheel beoordeeld.
- 5.7 Gemaakt werk
a. De kandidaat mag het gemaakte werk niet eerder inleveren dan tot 30 minuten na aanvang van de zitting.
b. Alle werk tijdens de zitting gemaakt, is geldig gemaakt werk, ook als de kandidaat tijdens de zitting niet meer in staat is het werk af te maken.
- 5.8 Een kandidaat havo heeft het schoolexamen afgerond indien:
a. de vakken van het combinatiecijfer (CKV, literatuur, PWS en maatschappijleer) zijn afgerond met een cijfer vier of hoger en
b. het vak lichamelijke opvoeding is beoordeeld met "voldoende" of "goed" en
c. de praktische toetsen en toetsen van de vakken uit het algemene gedeelte als aangegeven in het PTA zijn afgelegd en derhalve voor deze vakken een eindcijfer is verkregen en
d. de vakken van het door de kandidaat gekozen profiel zijn getoetst als aangegeven in het PTA en
e. de rekentoets is afgerond, het loopbaanoriëntatie dossier met een voldoende of goed is beoordeeld en de handelingsdelen van de door de kandidaat gevolgde vakken naar behoren zijn afgerond.
- 5.9 Combinatiecijfer.
In het combinatiecijfer zijn de cijfers gemiddeld van het profielwerkstuk, literatuur en het vak maatschappijleer. M.i.v. 2019 maakt ook CKV deel uit van het combinatiecijfer. Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Elk van de cijfers telt even zwaar mee. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 een 5. Het combinatiecijfer wordt op de cijferlijst vermeld, evenals de cijfers voor de afzonderlijke onderdelen.
Bij een leerling die vanwege verleende vrijstelling een cijfer voor een vak mist, vormen de overgebleven cijfers het rekenkundige gemiddelde voor het combinatiecijfer.
Geen van de cijfers van het combinatiecijfer mag lager zijn dan een 4 (vier).
- 5.10 Het is wettelijk mogelijk om examen te doen in een vak van een "hogere" schoolsoort volgens het programma van deze schoolsoort met alle daarbij behorende regels en verplichtingen. Een havo-kandidaat kan op de SGL één of meerdere vakken volgens het vwo-programma afsluiten. Er gelden hiervoor de volgende voorwaarden.
a. Een vak kan slechts op een hoger niveau middels een examen worden afgesloten als de cijfers voor het schoolexamen ook op dit niveau zijn behaald.
b. De eerder behaalde cijfers op het 'lagere' niveau kunnen niet meegeteld worden. Wel bestaat de mogelijkheid tot 'herijking' van toetsen van het oorspronkelijke niveau en/of inhalen van toetsen op het hogere niveau.

- c. In een vak kan slechts op één niveau centraal examen worden afgelegd. Op het moment dat de schoolexamencijfers worden ingeleverd bij DUO (1 week voor de start van het Centraal Examen) ligt het niveau vast.
 - d. Het verzoek om een vak op een hoger niveau middels een examen af te sluiten wordt op de SGL schriftelijk aan de afdelingsleider uitgebracht. Deze zal –vóór een beslissing genomen wordt- het klassenteam raadplegen. Dit besluit is bindend.
 - e. Een kandidaat mag niet één vak volgens het programma van een “lagere” leerweg afleggen. In dat geval wordt het automatisch een diploma van de “lagere” leerweg.
 - e. Na het afleggen van het schoolexamen is de vervanging definitief. Een evt. herkansing vindt altijd plaats op hetzelfde niveau als waarop het examen is afgelegd.
 - f. In de slaag-zakregeling worden de cijfers zonder niveaubepaling bekeken.
 - g. Er dient in het examenjaar minimaal één vak van het oorspronkelijke niveau van inschrijving geëxamineerd te worden.
 - h. De kandidaat dient te beseffen dat het op dit moment organisatorisch en roostertechnisch niet altijd mogelijk is om lessen op een hoger niveau in te passen in zijn rooster.
- 5.11 Voor het begin van het CE krijgt de leerling alle resultaten van het SE en alle overige beoordelingen, zoals het profielwerkstuk: de akkoordverklaring.
- 5.12 Een kandidaat kan niet aan het Centraal Examen deelnemen indien een of meer onderdelen als genoemd in artikel 5.8 lid a tot en met e niet zijn afgerond (Eindexamenbesluit, artikel 32.1).
- 6. Centraal examen (CE)**
- 6.1 a. Het centraal examen vindt plaats in het laatste leerjaar van de gekozen afdeling.
b. Het centraal examen telt drie tijdvakken: het eerste, het tweede (herkansing) en het derde tijdvak (meestal in augustus in een andere plaats).
- 6.2 Een kandidaat mag deelnemen aan het Centraal Examen als hij alle onderdelen van het Schoolexamen heeft afgerond.
- 6.3 De CvTE zorgt voor het rooster, de opgaven en de normen van het CE.
- 6.4 DUO wijst voor elke school een of meer gecommiteerden aan. De aanwijzing geldt tot de afloop van de herkansing.
- 6.5 Afleggen van het examen.
Gedurende het eerste klokuur van het examen mag de kandidaat de examenzaal niet verlaten. In het geval van een schriftelijk examen moet het examenwerk met een zwart of blauw schrijvende pen worden gemaakt, een tekening met potlood, op door de school verstrekt gewaarmerkt papier. Als kladpapier wordt eveneens door de school verstrekt gewaarmerkt papier gebruikt.
De kandidaat zet op ieder blad op de daartoe bestemde plaats zijn naam en examennummer.
De kandidaat vermeldt op het eerste blad hoeveel blaadjes in totaal worden ingeleverd.
De kandidaat vermeldt op ieder blad het nummer van het desbetreffende blad.
De examinerator controleert het aantal ingeleverde bladen en ziet er op toe dat op een verzamellijst wordt genoteerd dat een kandidaat het werk heeft ingeleverd.
- 6.6 Er worden geen opgaven, kladpapier of aantekeningen uit het lokaal meegenomen tot aan de door het examensecretariaat opgegeven tijdstip. Overtreding hiervan wordt gezien als een onregelmatigheid als in artikel 3.
- 6.7 Een kandidaat die te laat komt bij het CE, mag tot uiterlijk dertig minuten na aanvang van de

zitting worden toegelaten. Hij levert het werk echter in op het in het rooster vastgelegde tijdstip van sluiten (Eindexamenbesluit, artikel 40, lid 6).

Het "Protocol te laat komen bij een centraal examen 2018" van de VO-raad vormt hierbij een richtlijn.

- 6.8 Gemaakt werk
- a. De kandidaat mag het gemaakte werk niet eerder inleveren dan tot 60 minuten na aanvang van de examenzitting.
 - b. Alle werk tijdens de examenzitting gemaakt, is geldig gemaakt werk, ook als de kandidaat tijdens de zitting niet meer in staat is het werk af te maken.
 - c. Het is de kandidaat niet toegestaan om na inlevering van het werk en na het verlaten van de toetsruimte alsnog te reclameren dat bepaalde opgaven nog gemaakt moeten worden.
- 6.9 Indien het CE naar oordeel van de inspecteur niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan hij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk bij één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
- 7. Beoordeling en cijferbepaling**
- 7.1 De examinerator beoordeelt de gedane Schoolexametoets of afgelegde werk zo spoedig mogelijk en deelt de kandidaat de beoordeling mede.
- 7.1.1 Beoordeling van het werk vindt plaats in de schaal 1 t/m 10 en de daartussen liggende cijfers met één decimaal (met uitzondering van bij 7.1.2 genoemde toetsen). Afronding van een gemiddelde van een vak met zowel een SE als een CE: 0,50 en hoger naar boven, 0,49 en lager naar beneden.
- 7.1.2 Uitzonderingen:
- a. Het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel wordt als SE-eindcijfer beoordeeld met "onvoldoende", "voldoende" of "goed" en vastgelegd in het examendossier.
 - b. De op hele getallen afgeronde cijfers van de vakken die het combinatiecijfer vormen, worden tot één eindcijfer gemiddeld (zie artikel 5.9). De eindcijfers voor de vakken worden apart vermeld op de eindcijferlijst.
 - c. Voor de vakken die geen CE kennen, vormt het SE eindcijfer tevens het eindexamen cijfer. Conform het Eindexamenbesluit VO wordt de afronding als volgt geregeld: het cijfer van een vak zonder CE wordt afgerond op een geheel getal, waarbij geldt dat een cijfer eindigend op 0,45 of hoger naar boven wordt afgerond. Dit geldt in voorkomende gevallen voor maatschappijleer, NL&T en wiskunde D. Indien het vak wel een CE kent, is de afronding als vermeld in 7.1.1.
 - d. De beoordeling voor de rekentoets wordt door Cito bepaald d.m.v. een vaardigheidsscore, die met een cijfer wordt uitgedrukt.
- 7.1.3 a. Het SE-eindcijfer is het gewogen gemiddelde van alle beoordelingen van toetsen en praktische toetsen zoals in het PTA staat aangegeven
- 7.1.4 Voor de aanvang van het Centraal Examen maakt de schoolleiding, middels de akkoordverklaring, aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:
1. welke cijfers zijn behaald voor het schoolexamen,
 2. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfers worden vastgesteld en
 3. de beoordeling van het profielwerkstuk.
- 7.2 Bij de correctie van CE-werk geldt:
- a. De examinerator en de gecommiteerde zijn gehouden de door de CvTE verstrekte normen strikt toe te passen.
 - b. De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score vast.

- c. Indien de examinator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
- d. Indien naar het oordeel van de tweede corrector de eerste corrector de beoordelingsnormen niet zorgvuldig heeft toegepast wordt dit gemeld aan de directeur van de tweede corrector. Deze neemt contact op met de directeur van de eerste corrector.
- e. Indien dit overleg niet leidt tot een oplossing, wordt de inspectie ingelicht door de directeur van de tweede corrector.
- f. Het cijfer wordt bepaald via een door de CvTE verstrekte omrekeningstabel waarbij een cijfer wordt gegeven als genoemd in artikel 7.1.1.

7.3 Eindcijfer eindexamen

- a. De eindcijfers voor alle vakken van het eindexamen worden uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10 (afronding conform artikel 7.2)
- b. Het eindcijfer is het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen.
- c. Indien een vak geen CE kent, is het eindcijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Dit wordt afgerond zoals in 7.1.2.c is weergegeven.

8. Rapportage en examendossier

- 8.1 De cijfers van de gemaakte toetsen en het tot dan toe geldende gemiddelde zijn in te zien in Magister. Per periode wordt er op een vast moment een digitaal rapport gemaakt in Magister. Aan het einde van het schooljaar ontvangt de leerling een papieren overgangsrapport dat is ondertekend door de mentor. Dan wordt de cijferadministratie van dat schooljaar afgerond. De leerling dient dus samen met de vakdocenten te zorgen voor een cijfermatig correcte afsluiting van het schooljaar. Terugkomen op eerder in de schoolcarrière behaalde cijfers die onjuist of niet in Magister staan kan dus niet. Deze controle dient per periode gedaan te worden. De cijfers kunnen gebaseerd zijn op zowel VT's als SE-toetsen. Eindexamenkandidaten ontvangen na het laatste schoolexamen een "akkoordverklaring" waarop de eindcijfers van het schoolexamen (SE-eindcijfers) vermeld staan (zie 7.1.4). De ouder(s)/verzorger(s) en/of leerling controleren a.d.h.v. Magister de schoolexamencijfers. Bij akkoord wordt de akkoordverklaring ondertekend ingeleverd. Als een akkoordverklaring niet op tijd wordt ingeleverd, gelden de eindcijfers van het schoolexamen die in Magister staan. Deze worden binnen de wettelijke termijn via BRON aan DUO opgestuurd.
- 8.2 Een kandidaat gaat over naar een volgend (examen)jaar als hij voldoet aan de overgangsnormen zoals beschreven in de bijlage van dit examenreglement.
- 8.3 Wanneer een kandidaat doubleert, doet hij het hele schooljaar, met alle bijbehorende toetsen en opdrachten opnieuw. Ook de cijfers van de rekentoets vervallen.
- 8.4 De toegekende cijfers van het schriftelijk werk worden binnen 10 schooldagen na afname in Magister geplaatst. De protocollen van mondelinge toetsen worden binnen 10 dagen aan de examensecretaris ter hand gesteld.
- 8.5 De verzameling resultaten en rapporten die de kandidaat krijgt verstrekt vormen een onderdeel van het examendossier.

- 8.6 a. Een kandidaat heeft recht op inzage van het door hem gemaakte schriftelijke werk en bij een mondeling afgenomen schoolexamen, van het daarbij gemaakte protocol, in aanwezigheid van de schoolleiding of diens plaatsvervanger i.c. de examensecretaris.
b. De examinerator dient, als de kandidaat dat wenst, een verklaring te geven van de wijze waarop het cijfer tot stand is gekomen.
c. Tegen de resultaten van het schoolexamenwerk kan tot twee weken na verschijnen van het rapport of de cijferlijst schriftelijk bezwaar worden aangetekend bij de examensecretaris.

9. Herkansingen SE en CE

9.1.a Herkansing SE

- 9.1.1 Een kandidaat heeft de mogelijkheid om **schriftelijke toetsen** die in de **toetsenweken** worden gemaakt te herkansen.

In de **vóórexamenklas**:

- a. mogen alleen schriftelijke VT's en SE-toetsen worden herkanst, zoals is vastgelegd in het PTA.;
b. mogen in periode 1 en 2 twee toetsen per periode worden herkanst;
c. mogen toetsen in de laatste periode (periode 3) niet herkanst worden.

In de **examenklas**:

- a. mogen alleen schriftelijke VT's en SE-toetsen worden herkanst, zoals is vastgelegd in het PTA.;
b. mogen in periode 1 en 2 twee toetsen per periode worden herkanst.

Verder geldt zowel in de vóórexamenklas als in de examenklas:

- Het **laatst** behaalde cijfer telt.
- De kandidaat weet dat de herkansing halverwege de volgende toetsperiode plaatsvindt.
- De kandidaat weet dat het recht op herkansen vervalt als wegens eerdere ziekte deze vastgestelde dag na de SE periode moet worden gebruikt voor het inhalen van VT's of SE-toetsen.
- De kandidaat weet dat als wegens eerdere ziekte een toets moet worden ingehaald, het recht op herkansen vervalt.
- De kandidaat weet dat opgeven voor een herkansing inhoudt dat hij de herkansing ook daadwerkelijk maakt ("opgeven = maken"). Bij verhindering zonder geldige reden geldt artikel 3.1.
- De kandidaat mag een afgesloten vak éénmalig herkansen aan het begin van het nieuwe schooljaar.
- Als de kandidaat tijdens de herkansingsperiode door ziekte afwezig is, vervalt de mogelijkheid op herkansing.
- Een kandidaat die voor een (onderdeel van een) toets van het schoolexamen het cijfer 1.0 is toegekend als gevolg van een onregelmatigheid (zie 3.3) heeft niet het recht om de betreffende toets te herkansen.

- 9.1.2 Voor het inhalen en herkansen gelden bij absentie en onregelmatigheden dezelfde regels als voor de gewone SE onderdelen en toetsen. (zie ook artikel 2 en 3).

9.2 Herkansing CE:

- 9.2.1 a. Nadat de eerste uitslag volgens artikel 10.1 is vastgesteld, heeft een kandidaat het recht om voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd opnieuw deel te nemen aan het centraal examen in het tweede tijdvak. Indien artikel 2.12.b van toepassing is, dan geldt dit recht voor het derde tijdvak.
b. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer.
c. Herkansing moet schriftelijk door de kandidaat zelf aangevraagd worden bij de examensecretaris vóór een door deze te bepalen tijdstip.

10. Vaststelling van de uitslag

- 10.1 De kandidaat die eindexamen havo heeft afgelegd, is geslaagd, als hij voldoet aan het gestelde in lid a, b, c, d én e van dit artikel:
- Het gemiddelde van de cijfers voor de vakken van het centraal examen (op 1 decimaal afgerond) moet voldoende zijn. Een kandidaat is dus gezakt als het gemiddelde cijfer voor het CE lager is dan een 5,5. Cijfers voor afgesloten vakken tellen niet mee. Een extra vak kan –indien gunstig- worden meegeteld. Als een vak buiten beschouwing wordt gelaten, moet wel een volledig examen overblijven.
 - Voor de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde mag maximaal **één 5** als eindcijfer (het gemiddelde van SE en CE) behaald worden. Als een kandidaat het CM-profiel heeft *met wiskunde* (niet als extra vak), dan telt dit vak mee voor deze regeling.
 - De rekentoets is afgelegd.
 - Het vak CKV en het vak lichamelijke opvoeding zijn beoordeeld als “voldoende” of “goed”.
 - Het geheel van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, voldoet aan de volgende voorwaarden:
 - alle cijfers zijn 6 of hoger, of:
 - er is 1 maal een 5 behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, of:
 - er is 1 maal een 4, óf 2 maal een 5, óf 1maal een 5 en 1 maal een 4 behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van alle cijfers tenminste 6,0 is.
 - Geen van de eindcijfers van de onderdelen van het combinatiecijfer is lager dan een 4.
- 10.2 Een kandidaat die niet aan de eisen vermeld in artikel 10.1.1 a t/m c voldoet is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing.
- 10.3 Als een kandidaat in één of meer extra vakken examen heeft gedaan, worden de eindcijfers van die vakken niet bij de definitieve uitslag betrokken als de kandidaat daardoor zou worden afgewezen. Hierbij geldt dat de resterende vakken samen een eindexamen dienen te vormen. (Zie 10.1.b)
- 10.4 Het **judicium cum laude** wordt toegekend als het gemiddelde van de eindcijfers 8,0 of hoger is. De rekentoets kan in positieve zin wel meetellen bij de berekening Cum Laude. Alleen het hoogste cijfer uit het vrije deel telt mee voor deze berekening. Geen van de cijfers die bij de uitslagbepaling betrokken zijn, mogen lager zijn dan een 6. Wanneer je cum laude geslaagd bent, wordt dit op je diploma vermeld.

11. Diploma en cijferlijst

- 11.1 De schoolleiding reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld: de cijfers voor het SE en de cijfers voor het CE (inclusief de rekentoets), de eindcijfers dan wel beoordelingen voor de examenvakken, de titel van het profielwerkstuk alsmede de uitslag van het examen.
- 11.2 De schoolleiding reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Het profielwerkstuk van de geslaagde kandidaat wordt dan mede overhandigd.
- 11.3 Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken, worden de cijfers SE en CE, alsmede de eindcijfers van de vakken die niet bij de definitieve uitslag zijn betrokken, vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
- 11.4 Naast de cijferlijst en diploma ontvangt de kandidaat een “Plusdocument” waarin opgenomen zijn de activiteiten die hij gedurende de schoolloopbaan buiten het curriculum om in schoolverband heeft verricht. Op het Plusdocument is zichtbaar hoe de kandidaat heeft gewerkt aan zijn persoonlijke brede vorming.

- 12. Afwijking wijze van examineren ([Eindexamenbesluit VO, artikel 55](#))**
- 12.1 De schoolleiding kan toestaan dat een kandidaat met een beperking het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van de kandidaat. In dat geval bepaalt de schoolleiding de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspecteur.
- 12.2 Tenzij er sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt voor de aangepaste wijze van examineren dat:
- Er een deskundigenverklaring van een van een ter zake deskundige GZ-psycholoog of orthopedagoog op school aanwezig is.
 - De aanpassing in ieder geval zal bestaan uit een verlenging van de toetstijd met ten hoogste 30 minuten. Dit geldt zowel voor schoolonderzoeken, centraal examen en de rekentoets. Bij meerdere beperkingen vindt geen stapeling van tijdverlenging plaats.
 - Een andere aanpassing alleen kan worden toegestaan als in de deskundigenverklaring een voorstel wordt gedaan, dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen die vermeld worden in de deskundigenverklaring.
Zie voor verdere informatie de brochure “Kandidaten met een beperking Centrale Examens VO en rekentoets 2018”
- 12.3
- Namens het bevoegd gezag kan de schoolleiding toestaan dat bij een kandidaat die, met inbegrip van het schooljaar waarin het centraal examen wordt afgelegd, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie Nederlands niet de moedertaal is, bij daarvoor in aanmerking komende vakken wordt afgeweken van de voorschriften gegeven in dit reglement.
 - De afwijking kan bestaan uit een verlenging van de zittingsduur van een SE-toets of een CE met ten hoogste dertig minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
 - Als uitzondering op het gestelde in 12.2b kan bij deze kandidaat bij een beperking, als genoemd in 12.2a, maximaal tweemaal 30 minuten worden verleend.
 - De schoolleiding doet van een eventuele afwijking van de voorschriften zoals aangegeven in dit artikel zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspecteur.
- 12.4 Kandidaten die menen voor het gestelde in artikel 12.1 of 12.2 in aanmerking te komen, dienen dit vóór 15 oktober schriftelijk bij de examensecretaris kenbaar te maken. Indien het een aanpassing betreft genoemd in artikel 12.2.a, wordt een testrapport en/of een medische verklaring verlangd.
In maart verstuurt het examensecretariaat een brief aan de aangemelde kandidaten waarin de voorkeuren voor aanpassingen van het examen worden gevraagd. De schoolleiding bepaalt of de mogelijkheden van de school toewijzing toelaten.
- 12.5 Indien een kandidaat in het laatste leerjaar langdurig ziek is of indien een kandidaat ten gevolge van bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheden, lange tijd niet in staat is het onderwijs in het laatste leerjaar te volgen, kan de schoolleiding namens het bevoegd gezag besluiten dat voor deze kandidaat de afsluiting van het examen met een jaar wordt uitgesteld. De kandidaat doet dan ‘gespreid examen’. Een deel van de vakken wordt in het ene schooljaar geëxamineerd en het andere deel in het daarop volgende schooljaar. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten. Toestemming tot gespreid examen kan verleend worden uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen.
Een eventuele herkansing dient in hetzelfde jaar als de eerste afname plaats te vinden.
- 13 Aangepaste rekentoets.**
Voor een kandidaat die, ondanks aantoonbare en gedocumenteerde extra inspanning (van de (basis)school en van de kandidaat zelf), waarschijnlijk niet in staat zal zijn om met de

standaardtoets een voldoende te behalen, bestaat de mogelijkheid om een aangepaste rekentoets (ER) te maken. Bij de aangepaste rekentoets mag de kandidaat bij alle opgaven een rekenmachine gebruiken. Daarnaast mag de kandidaat ook een *vastgestelde* reken-/formulekaart gebruiken.

Een dyscalculieverklaring is voor de aangepaste rekentoets niet noodzakelijk, de kandidaat krijgt wel 30 minuten tijdverlenging om de opgaven te maken en hij mag de standaard rekenkaart gebruiken. Deze faciliteiten gelden door de dyscalculieverklaring ook voor andere vakken van het eindexamen waarbij 'substantieel rekenwerk' wordt verlangd.

De vermelding ER komt op de cijferlijst te staan. Dit kan beperkend werken bij bepaalde vervolgopleidingen (in ieder geval bij aanmelding Pabo en lerarenopleiding).

Voor leerlingen met dyslexie worden door Cito 'dyslexie-versies' of 'd-versies' beschikbaar gesteld.

Indien in de dyslexieverklaring is opgenomen dat deze leerling baat heeft bij verklanking van de tekst in de toets, kan de school dit via de 'd-versie' mogelijk maken. Ervaring van de kandidaat met de apparatuur is noodzakelijk.

Voor leerlingen met een visuele beperking wordt een aangepaste toets aangeboden.

- N.B.** De regelgeving rond de rekentoets en dyscalculie verkeert nog in ontwikkeling. Het is goed om tijdig bij het examensecretariaat te informeren naar de actuele stand van zaken en via deze [link](#) de informatie te volgen.

14. Overige bepalingen

- 14.1 Het door kandidaten gemaakte werk van het CE wordt tot 1 april van het jaar volgend op het afsluitende examenjaar op school bewaard. Het werk is ter inzage van de belanghebbende, in aanwezigheid van een lid van de schoolleiding, examensecretaris of diens plaatsvervanger. Het kan niet gekopieerd of buiten het schoolgebouw gebracht worden. Het 'Protocol omgaan met examenwerk 2018', is hierop van toepassing. Na 1 mei van het volgend schooljaar worden alle examenbescheiden, behoudens de verzamellijsten van cijfers, vernietigd.
- 14.2 De PTA's en het Examenreglement worden op de website gepubliceerd. De schoolleiding gaat er vanuit dat ouders en leerlingen zich van deze regelingen op de hoogte stellen.
- 14.3 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de schoolleiding.

Bijlage

1. Overgangsregeling havo

Algemeen

- Tijdens de overgangsvergadering wordt de uiteindelijke beslissing over de overgang genomen.
- Op het laatste rapport worden vanaf klas 3 de cijfers afgerond op hele getallen. Daarbij geldt dat een cijfer eindigend op 0,45 of hoger naar boven wordt afgerond.
- Het aantal tekorten wordt bepaald door het aantal onvoldoendes: een 5 is één tekort, een 4 is twee tekorten enz.
- Tot de kernvakken behoren Nederlands, Engels en wiskunde.
- Het cijfer voor het vak Rekentaaligheid telt vanaf klas 2 mee in de overgangsbepaling, maar compenseert niet voor tekorten bij de overige vakken.
- De revisieregeling is van toepassing op de overgang in de bovenbouw en houdt in dat revisie kan worden aangevraagd indien sprake is van nieuwe relevante feiten die nog onbekend waren op het moment van de overgangsvergadering.
- De schoolleiding heeft de bevoegdheid om een bindend advies te geven aan de leerling als bij de overgangsvergadering blijkt dat een leerling voor de tweede keer doubleert in hetzelfde leerjaar of binnen de schoolloopbaan.

Een leerling is bevorderd **van klas 4 havo naar 5 havo** als:

- alle cijfers 6 of hoger zijn, of:
- er eenmaal een 5 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, of:
- er eenmaal een 4, of tweemaal een 5, of eenmaal een 5 en eenmaal een 4 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van alle vakken tenminste 6,0 is, en:
- geen van de eindcijfers lager is dan een 4, geen van de eindcijfers van de onderdelen van het combinatiecijfer (CKV, maatschappijleer en literatuur) lager is dan een 4, (M.i.v. 2019 maakt ook CKV deel uit van het combinatiecijfer)
- er ten hoogste één 5 is gescoord voor het eindcijfer van de kernvakken,
- LOB en Lichamelijke Opvoeding met een 'goed' of 'voldoende' zijn beoordeeld.

N.B. Als voor de rekentoets in klas 4 lager dan 5,5 is behaald, moet in klas 5 het vak rekentaaligheid worden gevolgd.

N.B. Vanaf 2018 telt het cijfer voor het vak CKV mee in de overgangsregeling.

2. Overstapregeling vwo naar havo of van havo naar vwo

Indien een leerling van vwo naar havo of van havo naar vwo overstapt, kunnen er geen cijfers "omgerekend" worden. Er worden namelijk over het algemeen niet met elkaar overeenstemmende eindtermen en vaardigheden getoetst. De 'zendende' docent en de 'ontvangende' docent bepalen in onderling overleg a.d.h.v. het PTA de behaalde cijfers.

Het is mogelijk dat een vrijstellingen- en/of inhaalregeling van toepassing is. Dit wordt door de examensecretaris beoordeeld.

Dezelfde regeling geldt voor de overstap van havo naar vmbo-TL of vmbo-BK.

3. Geslaagd voor havo en dan naar vwo

Combinatiecijfer

Een leerling die geslaagd is voor havo en door wil naar het vwo dient er rekening mee te houden dat:

- er bij wet een vrijstelling wordt verleend voor Maatschappijleer. Van deze vrijstelling kan niet worden afgeweken.
- deze vakken niet meetellen in het gemiddelde van het combinatiecijfer in het vwo.
- het combinatiecijfer vwo gebaseerd wordt op het rekenkundig gemiddelde van het overgebleven vak(ken).

4. Rekentoets en afgestemd examen Nederlands

In het examenjaar 2018-2019 zal de rekentoets VO opnieuw een **verplicht** zelfstandig onderdeel van het eindexamen zijn. Het is een digitale toets op het referentieniveau 3F. De toets mag in totaal viermaal gemaakt worden. De eerste afname vindt plaats in het vóórexamenjaar en de volgende drie afnames in het examenjaar. Het hoogste cijfer telt.

Een kandidaat die voldoet aan de voorwaarden om de 3ER-toets te maken, mag 'switchen' naar de 3F-toets en terug. In dat geval bepalen de leerling en de examencommissie samen welk cijfer op de cijferlijst komt.

De rekentoets moet zijn gemaakt en telt voorlopig nog niet mee in de uitslagbepaling.

Leerlingen die in klas 4 doubleren en leerlingen die voor het eindexamen zijn afgewezen, moeten de rekentoets opnieuw maken.

N.B. De regelgeving rond de rekentoets en dyscalculie verkeert nog in ontwikkeling. Het is goed om tijdig bij het examensecretariaat te informeren naar de actuele stand van zaken en via deze [link](#) en de website van de SGL de informatie te volgen.

Het examen Nederlands is ook 'geijkt' aan de referentieniveaus. Dit wordt opgenomen in het gewone examen.